

Загарій В.П. Організаційно-правові аспекти формування механізму забезпечення економічної безпеки держави / В.П. Загарій // Економіка України: проблеми та перспективи інноваційного розвитку. – К.: НДЕІ, 2011. – С. 262-266

ПІБ: Загарій Вадим Петрович

Назва статті: організаційно-правові аспекти формування механізму забезпечення економічної безпеки держави

Кількість бібліографічних посилань: 4 (чотири)

Анотація: в статті проаналізовано нормативно-правову основу процесу формування механізму забезпечення економічної безпеки. Визначено принципи функціонування механізму забезпечення економічної безпеки. Виокремлено основні завдання законодавства у процесі забезпечення економічної безпеки держави

Ключові слова: економічна безпека, об'єкт економічної безпеки, показники економічної безпеки, інтегрований показник, моніторинг економічної безпеки

ФІО: Загарий Вадим Петрович

Название статьи: организационно-правовые аспекты формирования механизма обеспечения экономической безопасности государства

Количество библиографических ссылок: 4 (четыре)

Аннотация: в статье проанализировано нормативно-правовую основу процесса формирования механизма обеспечения экономической безопасности. Определенно принципы функционирования механизма обеспечения экономической безопасности. Выделены основные задания законодательства в процессе обеспечения экономической безопасности государства

Ключевые слова: экономическая безопасность, объект экономической безопасности, показатели экономической безопасности, интегрированный показатель, мониторинг экономической безопасности

Name: Zagarii Vadim Petrovich

Name of the article: organizational-legal aspects of forming the mechanism of providing the economic security of the state

Amount of bibliographic references: 4 (four)

Annotation: normative-legal basis of the process of forming the mechanism of providing the economic security of the state was analyzed in the article. Main functioning principles of the mechanism of providing the economic security were defined. The most important legislative tasks in the process of providing the economic security of the state were determined

Keywords: economic security, object of economic security, indicators of economic security, integrated indicator, monitoring of economic security

Постановка проблеми. Формування вдалого механізму забезпечення економічної безпеки держави є запорукою стабільного поступального економічного розвитку країни, гарантом конкурентоспроможності національної економіки держави та її економічної незалежності. Цей процес повинен здійснюватися через розроблення відповідних правових норм шляхом створення необхідних органів державної влади та управління. Економічну безпеку державі може гарантувати лише конкурентоспроможна економіка, тому головним завданням держави в цьому контексті, насамперед, повинно бути створення сприятливого правового, політичного та економічного середовища з розвиненою інституційною інфраструктурою.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням питання формування механізму забезпечення економічної безпеки держави займалися провідні вчені та науковці, серед яких: З.Варналій, О.Головінов, Я.Жаліло, Т.Желюк, О.Лісовська, В.Предборський та інші. Проте попередні дослідження не розкривали в повному обсязі проблему організаційно-правової основи даного процесу.

Постановка завдання. Дослідити та проаналізувати процес забезпечення економічної безпеки через призму нормативно-правової основи його формування; визначити принципи функціонування механізму забезпечення економічної безпеки; виокремити основні завдання законодавства у процесі забезпечення економічної безпеки держави.

Виклад основного матеріалу. Для досягнення високого рівня економічної безпеки держави урядові необхідно проводити скоординовані заходи економічної політики, спрямовані на своєчасне попередження внутрішніх та зовнішніх загроз, що в післякризовий період є непростим завданням. В комплексі дані заходи виступають механізмом забезпечення економічної безпеки, який визначають як систему дій держави, спрямованих на забезпечення такого економічного розвитку, при якому можливо гарантувати соціально-економічні інтереси громадянам країни, макроекономічну стабілізацію, збереження цілісності й економічної

незалежності держави, своєчасне виявлення, запобігання й нейтралізацію реальних та потенційних загроз національним інтересам [2].

Деякі автори [1] зазначають, що механізмом забезпечення економічної безпеки держави є система організаційно-економічних та правових заходів, яка впроваджується через діяльність системи державних органів економічної безпеки держави.

Правове регулювання економічної безпеки здійснюється для впорядкування захисту інтересів усіх учасників економічної системи держави на основі певних критеріїв, правил та стандартів. Нормативно-правова основа формування механізму забезпечення економічної держави складається із:

- Конституції України, указів та розпоряджень Президента, законів, постанов Кабінету Міністрів України;
- відомчих нормативних актів, які прийняті відповідними органами у межах їх компетенцій відповідно до Конституції України;
- норм та принципів міжнародного права.

Нормотворча діяльність у сфері економічної безпеки в першу чергу повинна забезпечити [3]:

- юридичне закріплення вже існуючих зв'язків і відносин у галузі та їх правове регулювання;
- ліквідацію регресивних зв'язків, які не могли забезпечити поступальний розвиток підсистем економічної безпеки;
- формування нових зв'язків та відносин, необхідних для виконання перспективних завдань у сфері економічної безпеки.

Організаційне регулювання механізму забезпечення економічної безпеки здійснюється на основі Конституції і законів України безпосередньо Президентом України, Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України та Радою національної безпеки і оборони України відповідно до визначених повноважень.

Модель системи забезпечення економічної безпеки дає нам можливість побачити взаємозв'язок та вплив всіх ланок економічної безпеки у процесі її забезпечення (рис. 1).

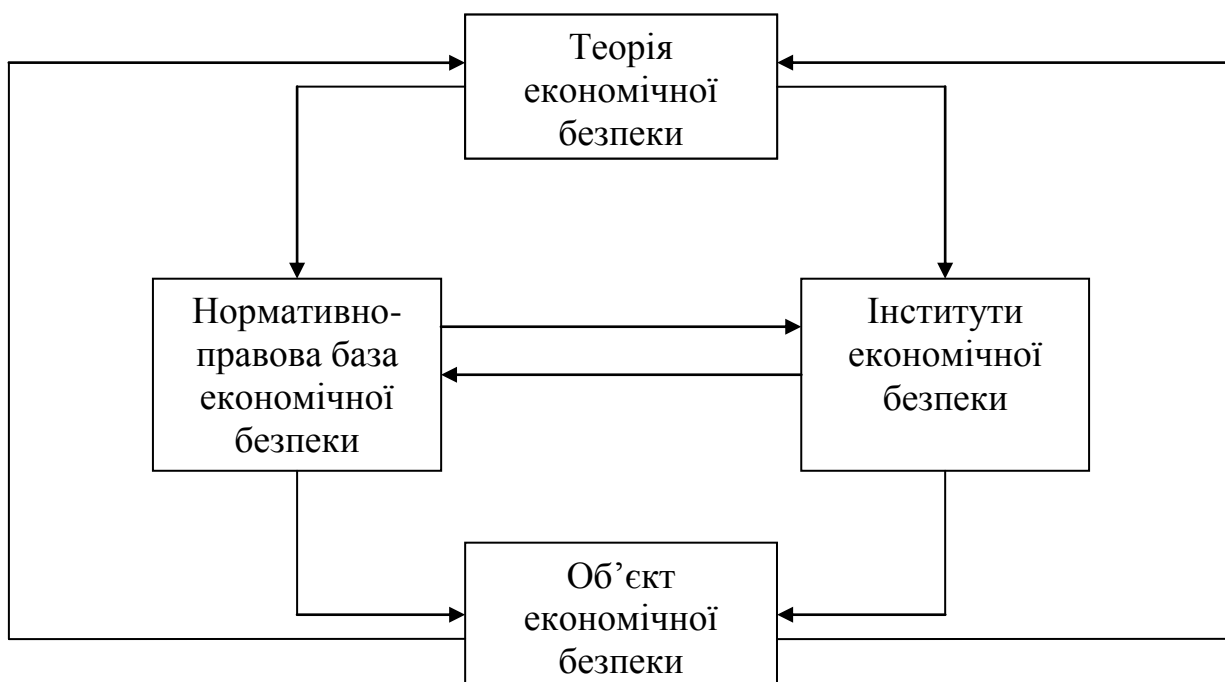

Рис. 1 Модель системи забезпечення економічної безпеки

З рисунку 1 ми можемо побачити, що в процесі забезпечення економічної безпеки держави основоположною ланкою виступає теоретична база, тобто система знань про основи економічної безпеки, теоретичні аспекти її забезпечення, приклади забезпечення економічної безпеки іншими державами [4].

Теоретична база економічної безпеки, в свою чергу, є основою для її інститутів (Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Рада національної безпеки і оборони України) до розробки нормативно-правового забезпечення економічної безпеки та контролю за його виконанням. Кінцевою ж ланкою у системі забезпечення економічної безпеки є її об'єкт, тобто держава та її економічна система, на яку й спрямована дія механізму забезпечення економічної безпеки.

Проаналізувавши методологію формування правового забезпечення економічної безпеки, ми можемо виокремити основні завдання законодавства у процесі забезпечення економічної безпеки держави:

- виділити вихідні параметри, функції, принципи та характеристики економічної безпеки, визначати основні загрози та небезпеки економічній безпеці в процесі її забезпечення;

- створити та постійно вдосконалювати систему економічної безпеки задля найбільш ефективного забезпечення національних економічних інтересів;

- забезпечити правову основу функціонування систем забезпечення економічної безпеки, яка повинна включати не тільки державні, але й недержавні підсистеми;

- забезпечити активізацію діяльності державних (органів державної влади) та недержавних структур в процесі забезпечення економічної безпеки;

- створити основу для покращення геополітичної ситуації задля відстоювання національних інтересів у міжнародному співтоваристві;

- сформуванню систему індикаторів економічної безпеки та систему їх моніторингу;

- створити механізм прогностичного забезпечення економічної безпеки для своєчасного попередження загроз та небезпек національній економічній системі.

Система забезпечення економічної безпеки окрім нормативно-правової основи повинна містити перелік основних функцій та принципів, систему індикаторів та систему їх моніторингу, систему аналітично-прогностичного забезпечення.

Слід зазначити, що для визначення рівня економічної безпеки важливе значення мають не стільки самі показники (або індикатори), а їх порогові значення. Показники, за якими визначаються порогові значення є, по суті, системою індикаторів економічної безпеки. Перевищення порогових значень показників економічної безпеки може призвести до формування негативних тенденцій в економічній безпеці, перешкоджання нормальному розвитку економічної системи.

Для визначення загального стану економічної безпеки держави економісти використовують інтегрований показник. Він поєднує всі показники економічної безпеки, утворюючи систему показників (або індикаторів). Слід зазначити, що така система не дає чіткої прозорої оцінки стану економічної безпеки держави, тому що компенсує більші за порогові значення показники меншими, таким чином штучно приховуючи проблемні сфери. У процесі забезпечення економічної безпеки необхідно першочергово опиратися на дані порівняння показників з їх пороговим значенням по окремо взятій сфері. Це дозволить зробити механізм забезпечення економічної безпеки держави більш ефективним та чітким.

Виявлення загроз економічній безпеці держави і прогноз їх наслідків покладено на підсистему моніторингу показників економічної безпеки, яка повинна здійснювати систематичне зіставлення реального стану економічної системи держави з бажаним.

Підсистема моніторингу економічної безпеки повинна ґрунтуватися на систематичних обстеженнях стану економічної системи, на достовірній статистичній звітності. Сьогодні навіть не має спеціальної комп'ютерної програми, яка допомогла б спростити процес визначення інтегрованого показника економічної безпеки держави або відстеження динаміки показників по різних сферах. Розробка ж такої комп'ютерної програми не тільки зробить даний процес простішим, але й більш точним, знизивши шанс допустити спеціалістом помилку у процесі моніторингу практично до нуля.

Виходячи з вище наведеного, ми можемо виокремити певні вимоги, яким система забезпечення економічної безпеки повинна відповідати:

- забезпечувати надійний захист національної економіки;
- базуватися на багатоваріантності прогнозів соціально-економічного розвитку держави;
- визначати фактори, які негативно впливають на соціально-економічну систему країни;
- прогнозувати та відвертати загрози економічній безпеці держави;

- функціонувати у визначених законом межах.

Висновки. Сучасний стан розвитку економічних відносин неможливий без намагання кожної держави захистити власні інтереси та забезпечити сталий соціально-економічний розвиток. Тому проблема забезпечення економічної безпеки сьогодні є дуже актуальною. Ще більшої значущості даному факту надає відсутність в Україні системного механізму забезпечення економічної безпеки, який би ефективно працював і міг комплексно захистити українську економіку від різних видів економічних потрясінь. Тому сьогодні гостро стоїть питання розробки державної програми заходів щодо забезпечення економічної безпеки в короткостроковій та довгостроковій перспективі, адже система економічної безпеки направлена на забезпечення захисту не тільки економічної системи країни, але й людини й суспільства в цілому.

Список використаної літератури

1. Економічна безпека держави. Предборський В.А. Монографія. – К.: Кондор, 2005. – 391с.
2. Желюк Т. Механізм забезпечення економічної безпеки в системі управління довгостроковим розвитком національної економіки // Наука молода. – 2009. - №11. – с.154.
3. Ліпкан В.А. Національна безпека України: нормативно-правові аспекти забезпечення. – К.: Текст, 2003. – 180с.
4. Лісовська О.Л. Економічна політика і економічна безпека України: Навчальний посібник / Національна академія СБУ. – К.: Видавництво Національної академії СБУ, 2003. – 182с.